

No. 47261

**Latvia
and
Ukraine**

Agreement between the Republic of Latvia and Ukraine on friendship and cooperation. Riga, 23 May 1995

Entry into force: *22 May 1996 by the exchange of instruments of ratification, in accordance with article 23*

Authentic texts: *Latvian and Ukrainian*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Latvia, 1 March 2010*

**Lettonie
et
Ukraine**

Accord d'amitié et de coopération entre la République de Lettonie et l'Ukraine. Riga, 23 mai 1995

Entrée en vigueur : *22 mai 1996 par échange des instruments de ratification, conformément à l'article 23*

Textes authentiques : *letton et ukrainien*

Enregistrement auprès du Secrétariat des Nations Unies : *Lettonie, 1er mars 2010*

[LATVIAN TEXT – TEXTE LETTON]

Latvijas Republikas un Ukrainas līgums par draudzību un sadarbību.

Latvijas Republika un Ukraina (turpmāk sauktas par Augstām Līgumslēdzējām Pusēm)

pārliecībā, ka savstarpēja cieņa un sadarbība starp abām valstīm atbilst Latvijas un Ukrainas tautu interesēm un kalpo kvalitatīvi jaunu uz līdztiesību balstītu attiecību izveidošanai un drošības sistēmas nostiprināšanai Eiropā,

sveicot pašreizējās vēsturiskās pārmaiņas Eiropā un abās valstīs, kuras devušas iespēju pārvarēt konfrontāciju un šķelšanos Eiropā,

vadoties no Apvienoto Nāciju Organizācijas statūtu mērķiem un principiem un pamatojoties uz vispārpieņemto starptautisko tiesību normu un vispārcilvēcisko vērtību prioritātes,

apstiprinot abu Augsto līgumslēdzēju pušu centienus pilnībā pildīt Helsinku Noslēguma aktā, Parīzes hartā jaunajai Eiropai, kā arī citos Eiropas Drošības un Sadarbības Organizācijas dokumentos ietvertās saistības, un tādā veidā dot savu ieguldījumu demokrātiskas, miermīlīgas un vienotas Eiropas celtniecībā,

apstiprinot par mērķi pacelt divpusējās attiecības jaunā kvalitātē, ievērojot sadarbības politikā, ekonomikā, zinātnē un tehnikā, ekoloģijā, informācijas apmaiņas, humanitārajā, kultūras un citās jomās attīstības pieredzi, un stiprināt to tiesisko bāzi pamatu uz savstarpējā izdevīguma pamata, vienojās par sekojošo:

1. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses attīsta savas attiecības kā draudzīgas valstis. Tās konsekventi vadīsies no suverēnas vienlīdzības, atturēšanās no spēka pielietošanas vai draudiem pielietot spēku, robežu neaizskaramības, teritoriālās nedalāmības, strīdu mierīga noregulējuma, neiejaukšanās iekšējās lietās cilvēka tiesību un pamatbrīvību ievērošanas, līdztiesības un tautu tiesību lemt savu likteni, savstarpēji izdevīgas sadarbības, godprātīgas starptautisko saistību pildīšanas principiem.

2. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu un Eiropas Drošības un Sadarbības Organizācijas dokumentos fiksētajiem pienākumiem atrisina strīdus, kas var rasties starp tām, vienīgi mierīgiem līdzekļiem. Tās nekad un nekādos apstākļos neizmantos pirmās savus bruņotos spēkus viena pret otru, neizdarīs spiedienu viena pret otru ar karaspēka klātbūtni otras Puses teritorijā.

3. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses, apstiprinot drošības nedalāmību un tās nesaraujamās saites ar visu Eiropas Drošības un Sadarbības Organizācijas valstu drošību, konsekventi īsteno sadarbību drošības jomā un veido savas attiecības balstoties uz savstarpējas suverenitātes respektēšanas, līdztiesības un sadarbības pamatiem.

4. pants

Gadījumā, ja viena no Augstajām Līgumslēdzējām Pusēm kļūst par bruņota uzbrukuma objektu, otra Augstā Līgumslēdzēja Puse neatbalstīs agresoru un veiks visu nepieciešamo konflikta mierīgam noregulējumam.

5. pants

Situācijās, kurās pēc vienas Augstās Līgumslēdzējas Puses uzskatiem tiek apdraudēts miers, vai veidojas starptautisks saspīlējums, Puses konsultēsies par to iespējamiem noregulējuma ceļiem.

6. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses aktīvi veicina atbruņošanās procesu, turpmāku bruņoto spēku un bruņojuma samazināšanu Eiropā miera, uzticības un drošības nostiprināšanu uz divpusēju un daudzpusēju attiecību pamata, drošu visas Eiropas drošības struktūru izveidi.

7. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses paplašinās savus kontaktus un sadarbību starptautiskajās organizācijās.

8. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses visnotaļ uz pastāvīgiem pamatiem veicinās kontaktu attīstību un paplašināšanu starp visu līmeņu valsts orgāniem un pašvaldībām un to vadītājiem.

9. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses tiecoties nodrošināt tautu tuvināšanās procesam nepieciešamos apstākļus, vispusīgi sekmēs kontaktu paplašināšanu starp saviem pilsoņiem, valsts, sabiedriskajām un citām organizācijām.

10. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses veidos labvēlīgus apstākļus savstarpēji izdevīgas divpusēji ekonomiskās sadarbības attīstībai. Tās veiks attiecīgus pasākumus, lai pilnveidotu un tuvinātu pasaules tirgus standartiem un praksei savu ekonomisko standartu mehānismu, ieskaitot vislielākās labvēlības režīma savstarpēju noteikšanu tirdzniecībā.

Vadoties no iekšējās likumdošanas, pamatojoties uz savām starptautiskajām saistībām šī līguma mērķu sasniegšanai, Augstās Līgumslēdzējas Puses nodrošina labvēlīgus ekonomiskos, finansu un tiesiskos apstākļus uzņēmējdarbībai un cita veida saimnieciskajai darbībai, ieskaitot savstarpēju kapitālieguldījumu stimulēšanu un aizsardzību. Tās uzskata par nepieciešamu noslēgt starpvalstu nolīgumus tirdzniecības un pakalpojumu, savstarpēju brīvi konvertējamās valūtas norēķinu un maksājumu jomā, kā arī tūrismā.

11. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses sekmē priekšnosacījumu radīšanu fundamentālās un lietišķās zinātnes jomā, jaunākās tehnikas un tehnoloģiju attīstībai un ieviešanai, kā arī zinātnieku, zinātniski - pētniecisko institūtu zinātniski - ražojošo apvienību tiešo sakaru uzturēšanai un kopēju iniciatīvu atbalstīšanai.

12. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses, vadoties no savstarpējās ieinteresētības un savu iespēju robežās, attīstā sadarbību apkārtējās vides aizsardzībā un stāvokļa uzlabošanā, dabas stihiju un rūpniecisko avāriju, to skaitā, Černobilas katastrofas, seku likvidēšanā, saudzīgā dabas izmantošanā, ekoloģiski tīru ražotņu paplašināšanā, augsti efektīvu dabas aizsardzības un dabas resursu atjaunošanas pasākumu veikšanā.

Puses savu iespēju robežās sadarbosies globālo un it īpaši Eiropas ekoloģisko problēmu risināšanā.

13. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses paplašina sadarbību transporta jomā, ieskaitot pasažieru un kravu netraucēta tranzīta nodrošināšanu caur savai teritorijai, saskaņā ar starptautisko tiesību normām, nacionālo likumdošanu un Eiropas standartiem.

14. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses izpētīs iespējas un veiks pasākumus sadarbības intensificēšanai resursu taupošu tehnoloģiju izmantošanai enerģētikā, datu elektroniskās apstrādes jomā, kā arī sakaru līdzekļu, sistēmu un līniju modernizēšanā.

15. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses uzskata savstarpēju kultūras sakaru paplašināšanu un padziļināšanu ne tikai par dabisku savu tautu prasību, bet arī par nepieciešamu nosacījumu Eiropas kultūras mantojuma pavairošanai.

Uz šī pamata tās attīsta sadarbību kultūras, zinātnes, izglītības un informācijas jomā.

Katra puse nodrošinās saviem pilsoņiem plašu pieeju otras Puses kultūras un masu informācijas līdzekļiem un atbalstīs uz to virzītās valsts, sabiedriskās un individuālās iniciatīvas. Tās atbalstīs apmaiņu radošo kolektīvu un izglītības darbinieku un iestāžu starpā valsts un vietējā līmenī.

Puses sadarbojas otras Puses radošā mantojuma saglabāšanā un iepazīšanā, ieskaitot vēstures un kultūras pieminekļu aizsardzību.

16. pants

Augstās Līgumslēdzējas puses rada visus apstākļus sadarbībai veselības aizsardzības, tūrisma, tai skaitā, jaunatnes, sporta, kadru sagatavošanas jomā.

17. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses pilnā saskaņā ar Parīzes Hartu jaunajai Eiropai un citiem Eiropas Drošības un sadarbības Apspriedes dokumentiem deklarē savu pārliecību, ka draudzīgās attiecības starp to tautām, kā arī miers, taisnīgums, stabilitāte un demokrātija prasa, lai nacionālo minoritāšu etniskā, kultūras, valodas un reliģiskā savdabība būtu Pušu aizsardzībā un apņemas saskaņā ar vispāratzītajām starptautisko tiesību normām radīt nepieciešamos nosacījumus nacionālo minoritāšu tiesību nodrošināšanai.

18. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses garantē saviem pilsoņiem vienādas tiesības un brīvības neatkarīgi no to nacionālām un citām atšķirībām.

Konkrētie pilsonības, imigrācijas, kā arī savu pilsoņu tiesību aizsardzības jautājumi otras Augstās Līgumslēdzējas Puses teritorijā uz abpusējas ieinteresētības pamatiem, tiks noregulēti ar atsevišķiem nolīgumiem, vadoties no Augsto Līgumslēdzēju Pušu nacionālās likumdošanas īpatnībām, un atbilstoši starptautisko tiesību normām.

Līdz šādu nolīgumu parakstīšanai Augstās Līgumslēdzējas Puses atturas no soļiem, kuri varētu tikt uzskatīti par tādiem, kas pārkāpj šo

pilsoņu tiesības un apņemas garantēt šīs tiesības saskaņā ar vispārāztītām starptautisko tiesību normām.

19. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses uz atsevišķu nolīgumu pamata sadarbības cīņā ar tiesību pārkāpumiem, tai skaitā ar organizēto noziedzību, korupciju, terorismu, nelikumīgām finansu operācijām, nelikumīgu narkotisko un psihotropo, un indīgo ķīmisko vielu, bruņojuma, sprāgstvielu apgrozību, gaisa un jūras pirātismu un kontrobandu, ieskaitot nelikumīgu kultūras vērtību izvešanu, un citiem to veidiem. Tās veiks pieredzes un operatīvās informācijas apmaiņu šajā jomā, starptautiskās sadarbības ietvaros realizēs šajā virzienā kopējus pasākumus.

Augstās Līgumslēdzējas Puses uz atsevišķu nolīgumu pamata sadarbības savstarpējās juridiskās palīdzības sniegšanā civil-, krimināl- un ģimenes lietās.

20. pants

Šis Līgums neskar Augsto Līgumslēdzēju Pušu tiesības un pienākumus attiecībā pret spēkā esošajiem divpusējiem un daudzpusējiem līgumiem ar trešajām valstīm.

21. pants

Augstās Līgumslēdzējas Puses risinās savus strīdus par šī Līguma tulkošanu un pielietošanu ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 33. pantā paredzētajām strīdu mierīgas noregulēšanas procedūrām.

22. pants

Šis Līgums tiek noslēgts uz 10 gadiem.

Pēc šī termiņa izbeigšanās Līguma darbība tiek automātiski pagarināta uz nākošajiem 5 gadiem, ja neviena no Augstajām Līgumslēdzējām Pusēm ne vēlāk kā gadu pirms Līguma darbības termiņa izbeigšanās nebūs rakstiski paziņojusi otrai Pusei savu nodomu to denonsēt.

23. pants

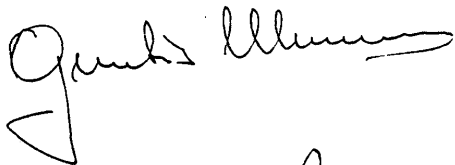
Šis Līgums ir ratificējams saskaņā ar katras Augstās Līgumslēdzējas Puses konstitucionālajām procedūrām un stājas spēkā ratifikācijas dokumentu apmaiņas dienā.

24. pants

Šis Līgums jāreģistrē Apvienoto Nāciju Organizācijas Sekretariātā atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 102. panta prasībām.

Līgums noslēgts *Rīgā* 1995. gada 23 maijā divos eksemplāros, katrs latviešu un ukraiņu valodā, turklāt abiem tekstiem ir vienāds juridiskais spēks.

Latvijas Republikas vārdā

Ukrainas vārdā

[UKRAINIAN TEXT – TEXTE UKRAINIEN]

Д О Г О В І Р

про дружбу і співробітництво
між Латвійською Республікою і Україною

Латвійська Республіка і Україна (далі "Високі Договірні Сторони"),

будучи переконані в тому, що взаємна повага і співробітництво між двома державами відповідають інтересам народів Латвії і України і сприяють створенню якісно нових відносин, оснований на рівноправності, та зміцненню системи безпеки у Європі,

вітаючи нинішні історичні зміни в Європі і в обох державах, які зробили можливим подолання конфронтації і розколу в Європі,

керуючись цілями і принципами Статуту ООН і виходячи з верховенства загально визнаних норм міжнародного права і загальнолюдських цінностей,

підтверджуючи прагнення обох Високих Договірних Сторін до виконання повною мірою зобов'язань, які містяться у Хельсінкському Заключному акті, Паризькій Хартії для Нової Європи, а також інших документах Організації з безпеки і співробітництва в Європі, і зробити тим самим свій внесок у будівництво демократичної, мирної і єдиної Європи,

підтверджуючи, що додержання основних прав і свобод людини є невід'ємною умовою зміцнення миру і безпеки,

маючи на меті надати новій якості своїм двостороннім відносинам з урахуванням досвіду розвитку політичного, економічного, науково-технічного, екологічного, інформаційного, гуманітарного, культурного та інших видів співробітництва і зміцнити на основі взаємної вигоди їх договірну базу,

домовились про таке:

Стаття 1

Високі Договірні Сторони розвивають свої відносини як дружні держави. Вони послідовно керуватимуться принципами суверенної рівності, відмови від застосування сили чи погрози силою, непорушності кордонів, територіальної цілісності, мирного врегулювання спорів, невтручання у внутрішні справи, поважання прав людини і основних свобод, рівноправності і права народів розпоряджатися своєю долею, взаємовигідного співробітництва, сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Стаття 2

Високі Договірні Сторони, відповідно до зобов'язань, зафіксованих у Статуті ООН і в документах Організації з безпеки і співробітництва в Європі, вирішують спори, які можуть виникнути між ними, виключно мирними засобами. Вони ніколи, ні за яких обставин, не використовуватимуть першими свої збройні сили одна проти одної, не чинитимуть тиск одна на одну перебуванням збройних сил однієї Сторони на території другої Сторони.

Стаття 3

Високі Договірні Сторони, підтверджуючи, що безпека є неподільною і що вона нерозривно пов'язана з безпекою усіх держав-учасниць Організації з безпеки і співробітництва в Європі, послідовно здійснюють партнерство в галузі безпеки і будують свої відносини на основі поважання суверенітету одна одної, рівності та взаємодії.

Стаття 4

Високі Договірні Сторони зобов'язуються не використовувати самі і не допускати, щоб їхні території використовувалися будь-ким з метою здійснення збройної агресії чи ворожої діяльності проти іншої Сторони.

У випадку, якщо одна із Сторін стане об'єктом збройного нападу, друга сторона не буде підтримувати агресора і вживе усіх заходів, необхідних для мирного врегулювання конфлікту.

Стаття 5

У випадку виникнення ситуацій, які можуть створити, на думку однієї з Високих Договірних Сторін, загрозу миру або викликають міжнародну напруженість, Сторони проводитимуть консультації щодо можливих шляхів їх урегулювання.

Стаття 6

Високі Договірні Сторони активно сприяють процесу роззброєння, подальшому скороченню збройних сил і озброєнь в Європі, зміцненню миру, довіри та безпеки на двосторонній і багатосторонній основі, створенню надійних структур загальноєвропейської безпеки.

Стаття 7

Високі Договірні Сторони розширюватимуть свої контакти і співробітництво в міжнародних організаціях.

Стаття 8

Високі Договірні Сторони всіляко сприятимуть розвитку та розширенню контактів між державними органами і органами самоврядування всіх рівнів та їх керівниками на постійній основі.

Стаття 9

Високі Договірні Сторони, прагнучи забезпечити необхідні умови для зближення їх народів, всебічно сприятимуть розширенню контактів між своїми громадянами як на індивідуальній основі, так і по лінії державних, громадських та інших організацій.

Стаття 10

Високі Договірні Сторони створюватимуть сприятливі умови для розвитку взаємовигідного двостороннього економічного співробітництва. Вони вживуть відповідних заходів для того, щоб удосконалювати і наближувати до норм і практики світового ринку механізм своїх економічних зв'язків, включаючи надання одна одній режиму найбільшого сприяння у торгівлі.

Керуючись внутрішнім законодавством, виходячи із своїх міжнародних зобов'язань і для досягнення цілей цього Договору, Високі Договірні Сторони забезпечать сприятливі економічні, фінансові та юридичні умови для підприємницької діяльності, включаючи стимулювання і захист взаємних капіталовкладень. Вони вважають необхідним укласти міжурядові угоди в галузі торгівлі та послуг, взаємних розрахунків і платежів на основі вільно конвертованих валют, а також у сфері туризму.

Стаття 11

Високі Договірні Сторони сприяють створенню умов для ефективного співробітництва в галузі фундаментальних і прикладних наук, розвитку і впровадження передової техніки і технологій, а також для підтримання прямих зв'язків і загальних ініціатив учених, науково-дослідних інститутів, наукововиробничих об'єднань.

Стаття 12

Високі Договірні Сторони, виходячи із взаємних інтересів і з урахуванням своїх можливостей, розвивають співробітництво в галузях охорони і поліпшення стану навколишнього середовища, ліквідації наслідків промислових аварій і стихійних лих, зокрема Чорнобильської катастрофи, зберігаючого природокористування, розширення сфери екологічно чистих виробництв, здійснення високоефективних природоохоронних і природовідновлювальних заходів.

Сторони, з урахуванням своїх можливостей, співробітничатимуть у вирішенні глобальних і, особливо, європейських екологічних проблем.

Стаття 13

Високі Договірні Сторони розширюють співробітництво в галузі транспорту, включаючи забезпечення безперервного транзиту осіб і вантажів через свої території відповідно до норм міжнародного права, національного законодавства та європейських стандартів.

Стаття 14

Високі Договірні Сторони вивчать можливості і вживуть заходів для інтенсифікації співробітництва в галузі енергетики із застосуванням ресурсозберігаючих технологій, у сфері електронного опрацювання даних, а також удосконалення засобів, систем і ліній зв'язку між Сторонами.

Стаття 15

Високі Договірні Сторони, вважаючи розширення та поглиблення взаємних культурних зв'язків не тільки природною потребою їх народів, але й необхідною умовою примноження європейської культурної спадщини, розвиватимуть співробітництво в галузі культури, науки, освіти та інформації.

Кожна із Сторін забезпечить своїм громадянам широкий доступ до культури і засобів масової інформації іншої Сторони і підтримуватиме спрямовані на це державні, громадські та індивідуальні ініціативи.

Сторони сприятимуть розширенню обміну між творчими колективами, діячами і закладами культури та освіти на державному і місцевому рівнях. Кожна із Сторін на взаємній основі сприяє зберіганню і пізнанню культурної і творчої спадщини іншої Сторони, включаючи охорону пам'яток історії та культури.

Стаття 16

Високі Договірні Сторони створюють всі умови для співробітництва в галузі охорони здоров'я, туризму, в тому числі молодіжного спорту, підготовки кадрів.

Стаття 17

Високі Договірні Сторони, у повній відповідності до Паризької Хартії для Нової Європи та інших документів Організації з безпеки і співробітництва в Європі, заявляють про свою переконаність у тому, що дружні відносини між їхніми народами, а також мир, справедливість, стабільність і демократія вимагають, щоб етнічна, культурна, мовна і релігійна самобутність національних меншин користувалася захистом Сторін, і створюють відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права всі необхідні умови для забезпечення прав національних меншин.

Стаття 18

Високі Договірні Сторони гарантують своїм громадянам, незалежно від їхньої національності чи інших відмінностей, рівні права і свободи. Конкретні питання громадянства, а також питання міграції і питання щодо захисту прав своїх громадян, які проживають на території іншої Сторони, що становлять обопільний інтерес, будуть урегульовані окремими угодами, виходячи з особливостей національного законодавства Сторін і відповідно до загально-визнаних норм міжнародного права.

До укладення таких угод Сторони утримуватимуться від кроків, які могли б тлумачитися як такі, що порушують права таких громадян, і зобов'язуються дотримуватись цих прав відповідно до загально-визнаних норм міжнародного права.

Стаття 19

Високі Договірні Сторони на основі окремих угод співробітничать у боротьбі з правопорушеннями, в тому числі і з організованою злочинністю, корупцією, тероризмом, незаконними фінансовими операціями, незаконним обігом наркотичних і психотропних речовин, ядохімікатів, озброєнь, вибухових речовин, з повітряним і морським піратством і контрабандою, включаючи незаконне вивезення культурних цінностей, іншими її видами. Вони здійснюватимуть обмін досвідом і оперативною інформацією в цій галузі, вживатимуть спільних заходів у рамках міжнародного співробітництва з цих питань.

Сторони на основі окремих угод співробітничать у питаннях взаємної правової допомоги у цивільних, кримінальних і сімейних справах.

Стаття 20

Положення цього Договору не зачіпають прав і обов'язків Високих Договірних Сторін за двосторонніми і багатосторонніми договорами, які діють для кожної з них, з третіми державами.

Стаття 21

Високі Договірні Сторони вирішуватимуть свої спори, пов'язані з тлумаченням або застосуванням цього Договору, шляхом використання процедур мирного врегулювання спорів, передбачених ст. 33 Статуту ООН.

Стаття 22

Цей Договір укладається терміном на 10 років. Його дія автоматично продовжується на наступні п'ятирічні періоди якщо жодна з Високих Договірних Сторін письмово не повідомить іншу Сторону не менше ніж за один рік до закінчення відповідного терміну дії Договору про свій намір не продовжувати його дію.

Стаття 23

Цей Договір підлягає ратифікації відповідно до конституційних процедур кожної з Високих Договірних Сторін і набуває чинності в день обміну ратифікаційними грамотами.

Стаття 24

Цей Договір підлягає реєстрації у Секретаріаті ООН відповідно до статті 102 Статуту Організації Об'єднаних Націй.

Вчинено у м. Ризі "23" травня 1995 року у двох примірниках. кожний латиською і українською мовами, при цьому обидва тексти є автентичні.

За Латвійську Республіку

За Україну

[TRANSLATION – TRADUCTION]

AGREEMENT BETWEEN THE REPUBLIC OF LATVIA AND UKRAINE ON FRIENDSHIP AND COOPERATION

The Republic of Latvia and Ukraine (hereinafter referred to as the two Contracting Parties),

Convinced that mutual respect and cooperation between the two States are in the interests of the two peoples and are conducive to the improvement of their relations based on equality and on the strengthening of the system of security in Europe,

Welcoming the historic changes for the better taking place in Europe and in the two countries, which are making it possible to overcome confrontation and division in Europe,

Being guided by the purposes and principles of the Charter of the United Nations, and recognizing the primacy of the generally accepted rules of international law and of the principles based on the pre-eminence of universal humanist values,

Confirming their aspiration to implement the commitments set forth in the Helsinki Final Act, the Charter of Paris for a New Europe and other facets of the obligations undertaken in the Organisation for Security and Cooperation in Europe, and thereby to contribute to the forging of a democratic, peaceful and united Europe,

Desiring to improve bilateral cooperation in political, economic, scientific and technological, ecological, information, humanitarian, cultural and other fields and to strengthen the legal foundations for that cooperation,

Have agreed as follows:

Article 1

The Contracting Parties shall develop their relations as friendly States. They shall be guided in their mutual relations by the principles of sovereign equality, renunciation of the threat of force and of the use of force, the inviolability of borders, territorial integrity of States, the peaceful settlement of disputes, non-interference in the internal affairs of States, respect for human rights, the equality of peoples and their right to self-determination, cooperation among States, and the fulfilment of international legal obligations in good faith.

Article 2

The Contracting Parties reaffirm that, in accordance with the obligations set forth in the Charter of the United Nations and in the instruments of the Organisation for Security and Cooperation in Europe, they shall refrain, now and in the future, from being the first to use their armed forces against one another and from exerting pressure on the other Party by means of a military presence in its territory.

Article 3

The Contracting Parties, reaffirming that universal security is indivisible and that it is indelibly linked to the security of all States members of the Organisation for Security and Cooperation in Europe, shall strive to achieve cooperation on security matters and shall base their relations on mutual respect for sovereignty, equality and cooperation.

Article 4

Should one of the Parties be subject to an armed attack by one or more third States, the other Party shall not give support to such State or States and shall take all measures necessary for the peaceful settlement of the conflict.

Article 5

Should a situation arise that might, in the opinion of one of the Contracting Parties, constitute a threat to peace or international security, the Parties shall hold consultations on possible means of reducing tension and resolving that situation.

Article 6

The Contracting Parties shall actively promote, on a bilateral and multilateral basis, the process of disarmament in Europe, the reduction in armed forces and arms, the strengthening of peace, confidence and security, and the establishment of reliable structures for regional security.

Article 7

The Contracting Parties shall strengthen and broaden their cooperation in international organisations.

Article 8

The Contracting Parties shall promote the ongoing development and expansion of contacts at every level between State organisations and local governments and their leaders.

Article 9

The Contracting Parties, with a view to establishing the necessary conditions for bringing their peoples closer together, shall strive to expand contacts between their citizens, administrations, non-governmental organisations and other organisations.

Article 10

The Contracting Parties shall establish conditions conducive to the development of mutually advantageous economic cooperation. They shall take appropriate measures to improve their economic relations and bring them closer to the standards and practice of the global market, inter alia, by according each other most-favoured-nation status.

Guided by domestic legislation, acting on the basis of their international obligations, and with a view to attaining the objectives of this Agreement, the Contracting Parties shall establish favourable economic, financial and legal conditions for entrepreneurial and other economic activities, and shall also stimulate and protect reciprocal investments. They shall deem it necessary to conclude international agreements in the fields of commerce and services, the free transfer of convertible currencies, payments and tourism.

Article 11

The Contracting Parties shall strive to establish appropriate conditions for cooperation in the field of basic and applied research and advanced techniques and technologies with a view to developing contacts and implementing joint initiatives.

Article 12

The Contracting Parties, on the basis of their mutual interests and subject to their resources, shall develop cooperation to protect and improve the environment, assistance to victims following natural disasters and industrial accidents, such as the Chernobyl accident, the exploitation of natural resources, the expansion of environmentally clean enterprises and the implementation of the most effective methods for rehabilitating the environment.

The Contracting Parties shall, to the extent possible, cooperate in the solution of global — and, in particular, European — environmental problems.

Article 13

The Contracting Parties shall strive to expand cooperation in the field of transport, including cooperation to ensure the free movement of persons and goods in their territories, in accordance with international law, domestic legislation and European standards.

Article 14

The Contracting Parties shall envisage further cooperation in the field of energy and the use of resource-conserving technologies, in the field of electronic data processing, and with respect to modernization of the means, systems, and channels of communication between them.

Article 15

The Contracting Parties shall regard the expansion and deepening of bilateral cultural links as a contribution to the enhancement of the European cultural heritage and as a natural requirement of their peoples.

On that basis, they shall develop cooperation in the field of culture, science, education and information.

Each of the Parties shall allow its citizens broad access to the culture and the mass media of the other Party and, to that end, shall support State, public and individual initiatives. Both Parties shall strive to promote exchanges between creative groups, artists, specialists and cultural and academic institutions at the State and local levels.

The Parties shall cooperate in the preservation and knowledge of their heritage, including the protection of historical and cultural monuments

Article 16

The Contracting Parties shall undertake to establish the necessary conditions for cooperation in the fields of health, social security, tourism, sport, youth exchanges, and human resource development.

Article 17

The Contracting Parties, subscribing to the Charter of Paris for a New Europe and other instruments regarding security and cooperation in Europe and considering that friendly relations between their peoples, together with peace, justice, stability and democracy, require protection of the ethnic, cultural, linguistic and religious identity of national minorities, shall create necessary conditions for protecting the rights of minorities, in observance of international law.

Article 18

Each of the Contracting Parties shall ensure equal rights and freedoms for its citizens, irrespective of their national and other differences.

Specific questions concerning nationality, immigration and the protection of the rights of nationals resident in the territory of the other Party shall be the subject of separate agreements in accordance with the national legislation of the Parties and the generally recognized rules of international law.

Prior to signing those agreements, the Contracting Parties shall undertake not to adopt any measure infringing the rights of citizens and undertake to guarantee those rights in accordance with the generally recognized rules of international law.

Article 19

The Contracting Parties shall strive jointly, on the basis of specific agreements, to combat rights violations, organized crime, corruption, terrorism, illicit financial transactions, illicit trafficking in narcotic drugs and psychotropic substances, chemical poisons, weapons and explosives, goods derived from acts of piracy, or from air and sea smuggling, including the illicit export of cultural property, and other unlawful acts. They shall exchange data, experience and information in that field and, in the framework of international cooperation, shall take joint measures for that purpose. The Contracting Parties shall expand the scope of mutual legal assistance and cooperation in civil, criminal and family matters.

Article 20

This Agreement shall not affect the rights and obligations that arise from bilateral and multilateral agreements that the Parties have concluded with third countries.

Article 21

The Contracting Parties shall resolve any disputes connected with the interpretation or implementation of this Agreement, using the procedures for the peaceful settlement of disputes referred to in Article 33 of the Charter of the United Nations.

Article 22

This Agreement shall be concluded for a period of ten years, following which it shall be automatically renewed for successive periods of five years, unless one of the Contracting Parties gives written notification to the other Party, at least one year prior to the expiry of the current period of validity, of its intention to denounce it.

Article 23

This Agreement shall be ratified pursuant to the constitutional procedures of each Contracting party and shall enter into force on the date of the exchange of the instruments of ratification.

Article 24

This Treaty shall be registered with the Secretariat of the United Nations in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

DONE on 23 May 1995, in two copies, in the Latvian and Ukrainian languages, both texts being equally authentic.

For the Republic of Latvia:

GUNTIS ULMANIS

For Ukraine:

LEONĪDS KUCMA

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD D'AMITIÉ ET DE COOPÉRATION ENTRE LA RÉPUBLIQUE DE LETTONIE ET L'UKRAINE

La République de Lettonie et l'Ukraine (ci-après dénommées les deux Parties contractantes),

Convaincues que le respect mutuel et la collaboration entre les deux États sont dans l'intérêt des deux peuples et propres à favoriser l'amélioration de leurs relations sur la base de l'égalité et du renforcement du système de sécurité en Europe,

Saluant les changements historiques positifs qui se produisent en Europe et dans les deux pays et qui permettent de surmonter l'affrontement et la division en Europe,

Guidées par les objectifs et les principes de la Charte des Nations Unies et partant de la primauté des normes de droit international généralement acceptées et des principes fondés sur la prééminence des valeurs universelles humanistes,

Approuvant les efforts que déploient les Parties contractantes pour se conformer pleinement à l'Acte final d'Helsinki, à la Charte de Paris pour une nouvelle Europe et à d'autres volets des engagements de l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe et contribuer ainsi à la construction d'une Europe démocratique, pacifique et unie,

Désireuses d'améliorer la coopération bilatérale dans les domaines de la politique, de l'économie, de la science et de la technologie, de l'écologie, de l'échange d'information, des questions humanitaires et de la culture, entre autres, et de renforcer les fondements juridiques de cette coopération,

Sont convenues de ce qui suit :

Article premier

Les Parties contractantes développent leurs relations en tant qu'États entretenant des liens d'amitié. Elles fondent leurs relations sur l'égalité souveraine, la renonciation à la menace et à l'emploi de la force, l'inviolabilité des frontières, l'intégrité territoriale des États, le règlement pacifique des différends, la non-ingérence dans les affaires intérieures des États, le respect des droits de l'homme, l'égalité des droits et le droit des peuples à disposer d'eux-mêmes, la coopération entre les États et l'exécution de bonne foi des obligations juridiques internationales.

Article 2

Les Parties contractantes réaffirment que, conformément aux obligations énoncées dans la Charte des Nations Unies et les documents de l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe, elles s'abstiendront, aujourd'hui et à l'avenir, de recourir en premier à la force armée et de faire pression sur l'autre Partie au moyen d'une présence militaire sur le territoire de celle-ci.

Article 3

Les Parties contractantes, réaffirmant que la sécurité universelle est indivisible et qu'elle est indissolublement liée à la sécurité de tous les États membres de l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe, œuvrent à la coopération sécuritaire et fondent leurs relations sur le respect mutuel de la souveraineté, l'égalité et la coopération.

Article 4

Si l'une des Parties contractantes fait l'objet d'une agression armée d'un ou plusieurs États tiers, l'autre Partie contractante n'apporte pas son aide à l'agresseur et prend les mesures nécessaires pour que le conflit soit réglé pacifiquement.

Article 5

S'il survient une situation qui, de l'avis de l'une des Parties contractantes, constitue une menace contre la paix ou la sécurité internationales, les Parties contractantes se consultent sur les mesures à prendre en vue de réduire les tensions et de mettre fin à cette situation.

Article 6

Les Parties contractantes contribuent activement, tant sur le plan bilatéral que sur le plan multilatéral, au processus de désarmement en Europe, à la réduction des forces armées et des armements, au renforcement de la paix, de la confiance et de la sécurité, et à l'établissement de solides mécanismes de sécurité dans toute la région.

Article 7

Les Parties contractantes renforcent et étendent leur coopération dans le cadre des organisations internationales.

Article 8

Les Parties contractantes favorisent le développement et l'élargissement continu des contacts à tous les niveaux entre les organismes gouvernementaux et les administrations locales, ainsi qu'entre leurs dirigeants.

Article 9

Les Parties contractantes, soucieuses d'instaurer les conditions nécessaires au rapprochement des peuples, s'emploient à élargir les contacts entre les citoyens, les administrations, les organisations non gouvernementales et d'autres organisations.

Article 10

Les Parties contractantes créent des conditions favorables au développement d'une coopération économique mutuellement avantageuse. Elles prennent les mesures nécessaires pour améliorer leurs relations économiques et les rapprocher des normes et pratiques du marché mondial, notamment en s'accordant mutuellement le traitement de la nation la plus favorisée.

Guidées par le droit national et les obligations internationales pour la réalisation des objectifs du présent Accord, les Parties contractantes créent des conditions économiques, financières et juridiques favorables à l'activité commerciale et à d'autres activités économiques en stimulant et en protégeant leurs investissements réciproques. Elles jugent nécessaire de conclure des accords internationaux sur le commerce et les services, le libre transfert des devises convertibles, les paiements et le tourisme.

Article 11

Les Parties contractantes s'attachent à créer les conditions nécessaires à la coopération dans le domaine des sciences fondamentales et appliquées et des nouvelles techniques et technologies en vue du développement de contacts et de la mise en œuvre d'initiatives communes.

Article 12

Les Parties contractantes, compte tenu de leurs intérêts communs et de leurs possibilités, développent leur coopération en ce qui concerne la protection et l'amélioration de l'environnement, le secours aux sinistrés lors des catastrophes naturelles et des accidents industriels, notamment Tchernobyl, l'exploitation des ressources naturelles, l'expansion des entreprises écologiquement propres et la mise en œuvre des mesures les plus efficaces de restauration de l'environnement.

Les deux Parties travaillent, dans la plus large mesure possible, au règlement des problèmes environnementaux à l'échelle mondiale, en particulier en Europe.

Article 13

Les Parties contractantes s'efforcent d'intensifier leur coopération dans le domaine des transports, y compris d'une coopération visant à assurer la libre circulation des personnes et des marchandises sur leurs territoires, conformément au droit international, à la législation nationale et aux normes européennes.

Article 14

Les Parties contractantes envisagent de coopérer davantage dans le domaine de l'énergie et de l'utilisation des technologies de conservation des ressources, dans le domaine du traitement des données électroniques et en ce qui concerne la modernisation des moyens, systèmes et voies de communication entre elles.

Article 15

Les Parties contractantes estiment que l'élargissement et l'approfondissement de leurs liens culturels traditionnels contribuent à l'enrichissement du patrimoine culturel européen et est une exigence naturelle de leurs peuples.

Sur cette base, elles développent la coopération dans le domaine de la culture, de la science, de l'éducation et de l'information.

Chacune des Parties permet à ses citoyens d'accéder largement à la culture et aux médias de l'autre Partie et, à cette fin, appuie les initiatives nationales, publiques et individuelles. Les deux parties s'emploient à promouvoir les échanges entre groupes créatifs, artistes, spécialistes et institutions culturelles et académiques tant au niveau national qu'au niveau local.

Les Parties coopèrent à la préservation et à la connaissance de leur patrimoine, y compris la protection des monuments historiques et culturels.

Article 16

Les Parties contractantes s'engagent à créer les conditions nécessaires à la coopération en matière de santé et de sécurité sociale, de tourisme, de sport, d'échanges de jeunes, et de mise en valeur des ressources humaines.

Article 17

Les Parties contractantes, adhérant à la Charte de Paris pour une nouvelle Europe et aux autres documents de consultation sur la sécurité et la coopération en Europe et considérant que les relations d'amitié entre leurs peuples, ainsi que la paix, la justice, la stabilité et la démocratie dépendent de la protection de l'identité ethnique, culturelle, linguistique et religieuse des minorités nationales, créent les conditions nécessaires à la protection des droits des minorités, dans le respect du droit international.

Article 18

Les Parties contractantes garantissent à leurs citoyens les mêmes droits et libertés, indépendamment de leurs différences nationales et autres.

Les questions concrètes relatives à la nationalité, l'immigration et la protection des droits des ressortissants d'une Partie résidant sur le territoire de l'autre Partie font l'objet d'accords distincts conformes à la législation nationale des Parties et aux normes de droit international généralement reconnues.

Avant de signer ces accords, les Parties contractantes s'engagent à ne prendre aucune mesure pouvant porter atteinte aux droits des citoyens et s'engagent à garantir ces droits conformément aux normes de droit international généralement reconnues.

Article 19

Les Parties contractantes œuvrent ensemble, sur la base d'accords particuliers, à combattre les violations des droits, le crime organisé, la corruption, le terrorisme, les transactions financières illégales, le trafic illicite de stupéfiants et de substances psychotropes, de produits chimiques toxiques, d'armes, d'explosifs, de biens issus de la piraterie et de la contrebande aérienne et maritime, y compris l'exportation illicite de biens culturels, et les autres formes de délinquance. Elles échangent des données d'expérience et des informations dans ce domaine et entreprennent des actions conjointes dans le cadre de la coopération internationale. Elles développent l'entraide judiciaire et la coopération en matière civile, pénale et familiale.

Article 20

Le présent Accord est sans préjudice des droits et obligations découlant des accords bilatéraux et multilatéraux que les Parties ont conclus avec des pays tiers.

Article 21

Les différends relatifs à l'interprétation ou à l'application du présent Accord sont réglés au moyen des mécanismes de règlement pacifique des différends visés à l'Article 33 de la Charte des Nations Unies.

Article 22

Le présent Accord est conclu pour une période de dix ans. Il est ensuite tacitement reconduit pour des périodes successives de cinq ans, à moins que l'une des Parties notifie à l'autre Partie, par écrit et avec un préavis d'un an avant l'expiration de la période de validité en cours, sa décision de le dénoncer.

Article 23

Le présent Accord est ratifié suivant les procédures constitutionnelles de chaque Partie contractante et entre en vigueur le jour de l'échange des instruments de ratification.

Article 24

Le présent Accord est enregistré auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies en application des dispositions de l'Article 102 de la Charte des Nations Unies.

Fait le 23 mai 1995 en deux exemplaires, chacun en letton et ukrainien, les deux textes faisant également foi.

Pour la République de Lettonie :

GUNTIS ULMANIS

Pour l'Ukraine :

LEONĪDS KUCMA